

УДК: 81.37

DOI 10.65996/topscience-2457/2026-2/124-134

Матаева М.Р.

магистрант

Кыргызский государственный университет имени И.Арабаева

г. Бишкек

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МОЛОДЕЖНОГО
СЛЕНГА В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ****Матаева М.Р.**

магистрант

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

**СОЦИАЛДЫК ТАРМАКТАРДАГЫ ЖАШТАР СЛЕНГИНИН
ЛЕКСИКАЛЫК-СЕМАНТИКАЛЫК ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ****Mataeva M.R.**

master's student

Kyrgyz State University after named I. Arabaev

Bishkek c.

**LEXICO-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF YOUTH SLANG IN SOCIAL
MEDIA**

Аннотация. Данная статья посвящена исследованию лексико-семантических особенностей молодежного сленга, функционирующего в социальных сетях. В качестве материала исследования рассматриваются сленговые лексические единицы, активно используемые молодёжью на платформах Instagram и TikTok. Особое внимание уделяется причинам возникновения молодежного сленга, его связи с социальными, культурными и психологическими факторами, а также роли цифровой коммуникации в формировании новой лексики. В ходе исследования сленговые единицы классифицируются по тематическим группам, выявляются их семантические и эмоционально-экспрессивные особенности. Анализируются лексемы, выражающие оценку, эмоции и групповую идентификацию, а также влияние английского языка на современную молодежную речь. Отмечается активное использование заимствований, аббревиатур и сокращений, что связано с тенденцией к языковой экономии и спецификой интернет-коммуникации. В статье подчеркивается, что молодежный сленг в социальных сетях является динамичным и быстро обновляющимся языковым пластом, отражающим современные культурные и коммуникативные процессы. Полученные результаты могут быть использованы в дальнейших исследованиях молодежной речи, интернет-лингвистики и социалингвистики.

Аннотация. Бул макала социалдык тармактардагы жаштар сленгинин лексикалык-семантикалык өзгөчөлүктөрүн изилдөөгө арналган. Изилдөөнүн негизги объектиси катары Instagram жана TikTok платформаларында активдүү колдонулуп жаткан англис тилдүү жана аралаш сленгдик лексикалык бирдиктер алынган. Жаштар сленгинин пайда болуу себептери, социалдык жана маданий факторлор менен байланышы, ошондой эле тилдин динамикалуу өнүгүүсүндөгү орду аныкталат. Изилдөөнүн жүрүшүндө сленгдик бирдиктер семантикалык мазмунуна жараша тематикалык топторго бөлүнүп, алардын эмоционалдык-экспрессивдик функциялары талдоого алынат. Айрыкча эмоцияны билдирүүчү, социалдык таандыктыкты көрсөткөн жана баалоочу мааниге ээ болгон лексемаларга өзгөчө көңүл бурулат. Ошондой эле англис тилинен кирген сөздөрдүн кыргыз тилдик чөйрөгө адаптацияланышы, кыскартуулар менен аббревиатуралардын активдүү колдонулушу белгиленет. Макаланын жыйынтыгында социалдык тармактардагы жаштар сленги заманбап тилдик процесстердин маанилүү компоненти экени, ал жаштардын коммуникациясын жеңилдетип, тилдик чыгармачылыгын жана социалдык идентификациясын чагылдырганы аныкталат. Изилдөөнүн натыйжалары жаштар тилинин өнүгүү тенденцияларын түшүнүүгө жана интернет-коммуникациянын лингвистикалык өзгөчөлүктөрүн мындан ары изилдөөгө өбөлгө түзөт.

Abstract. This article is devoted to the study of the lexical and semantic features of youth slang functioning in social networks. The research material consists of slang lexical units actively used by young people on the Instagram and TikTok platforms. Special attention is paid to the reasons for the emergence of youth slang, its connection with social, cultural, and psychological factors, as well as the role of digital communication in the formation of new vocabulary. In the course of the study, slang units are classified into thematic groups, and their semantic as well as emotional and expressive features are identified. Lexemes expressing evaluation, emotions, and group identity are analyzed, along with the influence of the English language on contemporary youth speech. The active use of borrowings, abbreviations, and shortenings is noted, which is associated with the tendency toward language economy and the specifics of Internet communication. The article emphasizes that youth slang in social networks is a dynamic and rapidly evolving layer of language reflecting modern cultural and communicative processes. The results obtained can be used in further studies of youth speech, Internet linguistics, and sociolinguistics.

Ключевые слова: жаргон, сленг, социальные сети, лексико-семантический анализ, Инстаграм, ТикТок, сокращение.

Негизги сөздөр: жаргон, сленг, социалдык тармактар, лексика-семантикалык талдоо, Инстаграм, ТикТок, кыскартуу

Key words: jargon, slang, social networks, lexico-semantic analysis, Instagram, TikTok, abbreviation.

Императив – универсалдуу категория болуп саналат. Анын жашоону багыттоочу, ой жүгүртүүнү жөнгө салуучу жана жүрүм-турумду чектөөчү

өзгөчөлүктөрү философия, этика, маданият таануу, педагогика, адеп-ахлак теориясы жана башка илим тармактарында изилденип келет. Ошол эле учурда императив түшүнүгү тил илимине да тиешелүү болуп, анда буйрук берүү, талап кылуу, кеңеш берүү же белгилүү бир аракетке багыттоо сыяктуу маанилерди туюнтат. Азыркы учурда жаштардын күнүмдүк сүйлөө тилинде сленг сөздөрдүн кеңири колдонулушу байкалууда. Бул тилдик көрүнүш заманбап тил илиминин актуалдуу изилдөө объектилеринин бири болуп саналат. Тилдин азыркы өнүгүү баскычында адам факторунун тилде чагылдырылышы, башкача айтканда, тилдик инсан маселеси өзгөчө мааниге ээ. Тилдин коммуникативдик жана когнитивдик функцияларынын эмоцияны билдирүү функциясы менен өз ара байланышын кароо анын универсалдуу каражат катары маңызын тереңирээк ачып берет. Тил адамдын дүйнө таанымын, эмоционалдык абалын, көркөм ой жүгүртүүсүн, улуттук өзгөчөлүктөрүн жана башка руханий баалуулуктарын чагылдырат. Адамдын ички дүйнөсүнүн эң күчтүү көрүнүштөрүнүн бири – сезимдер. Ошондуктан тил маалымат алмашуунун гана эмес, адамдын ар кандай маанайын, эмоциясын жана баалоосун билдирүүчү каражат катары да кызмат кылат [5]. Мындай шартта жаштар колдонгон сленгдик бирдиктерде эмоциялык-экспрессивдик маанинин басымдуулугу байкалат жана алар аркылуу сүйлөөчүнүн мамилеси, баалоосу, ошондой эле жашыруун же ачык түрдөгү императивдик маанилер да чагылдырылышы мүмкүн [15, 89 б]. «Сленг» термини «жаргон» деген сөздүн синоними катары түшүндүрүлөт. «Жаргон» социалдык сүйлөө формасын билдирип, жалпы элдик тилден айырмаланып, өзүнө гана таандык лексикасы жана фразеологиясы, ошондой эле сөз жасоонун өзгөчө каражаттары менен мүнөздөлөт. Ошого карабастан, «жаргон» жана «сленг» терминдери маданий-тарыхый коннотациялары жана колдонуу салттары боюнча айырмаланат. «Сленг» - англис тилинен салыштырмалуу жакында кабыл алынган термин болуп, негизинен жаштардын тилин же жаңы, динамикалуу өнүгүп жаткан кайсы бир тармактын кесиптик жаргонун (бизнес-сленг, компьютердик сленг ж.б.) белгилөө үчүн колдонулган. Акыркы мезгилде бул сөздүн колдонуу чөйрөсү кеңейип (медициналык сленг, аскердик сленг), жаңы термин акырындап советтик доордо терс баа алган «жаргон» сөзүн сүрүп чыгара баштады.

"Сленг" түшүнүгүнүн аныктамасы боюнча ар кандай пикирлер бар болсо да, анын изилдөөсү тилдеги өзгөрүүлөрдү жана коомдук-маданий тенденцияларды түшүнүү үчүн маанилүү. Сленгди лексиканын башка категорияларынан бөлүп кароо жана аны термин катары түшүнүү – талкуу жаратуучу маселе.

Макалада Instagram жана TikTok социалдык тармактарынын медиа мейкиндигинде өспүрүмдөрдүн курактык аудиториясына мүнөздүү болгон жаңыдан пайда болгон лексикалык жана семантикалык бирдиктерди аныктоо, сленг сөздөрдүн пайда болуу себептерин ачып көрсөтүү, аларды талдоо жана заманбап тилдик мейкиндикке тийгизген таасирин изилдөө камтыйт жана өзөгүн бул тилдик бирдиктерди тематикалык топторго жараша классификациялоо жана алардын эмоционалдык компонентин аныктоо түзөт. Макаланын актуалдуулугу

англис тилдүү чөйрөдө кеңири колдонулуп, саны улам өсүп жаткан лексиканы изилдөөнүн зарылдыгы менен шартталат. Бул көрүнүш жаны тенденцияларга, стилге болгон ар түрдүү курактык аудиториялардын туруктуу кызыгуусу, ошондой эле бул сөздөрдүн сүйлөшүү лексикасына активдүү түрдө сиңип кириши менен байланыштуу болуп, терең талдоону жана ар тараптуу сапаттык мүнөздөмөнү талап кылат.

Эң кеңири таралган түрү интернет сленги социалдык тармактар жана мессенджерлерде баарлашуу үчүн колдонулган тил болуп саналат

Е.А. Помигуеванын пикиринде, интернет сленгинин популярдуулугу маалыматты кыска формада жеткирүүнүн ыңгайлуулугу менен түшүндүрүлөт. Анткени социалдык тармактарда баарлашуу текстти кыскартуу менен жүргүзүлөт, башкача айтканда, минималдуу каражаттар менен максимум маалымат берилет [8, 827–833 бб.].

«Сленг» термини англисче slang («жаргон») сөзүнөн келип чыккан, аны так аныкталбаган форма катары карашат. Изилдөөчүлөр анын келип чыгышын ар кандай теорияларга таянып, англо-саксон, француз же кээ бир учурларда норвеж тилдерине байланыштырышкан. Ал биринчи жолу 1756-жылы катталган жана аны «төмөн жана вульгардык түрдөгү тил» (“language of a low or vulgar type”) деп аныкташкан, ал эми кийинчерээк «айрым кесиптердин жаргону» деп мүнөздөлгөн [4, 62).

Бул көрсөтүп тургандай, башында сленг маргиналдык катмарлардын коммуникация куралы болгон, ал чектелген кырдаалдар менен байланыштуу болчу, бирок убакыт өтүшү менен анын колдонуу чөйрөсү кеңейген. Р. И. Розинанын пикиринде, «Сленг жаргондон айырмаланып, нейтралдуу, ал терс коннотацияларга ээ эмес. “Жаргон” термини жабык социалдык топтун сүйлөөсү менен байланыштуу» [9, 100–106 бб.).

М.В. Колтунова сленгди «көп адамдардын баарлашуу куралы, анын негизги ээлери адатта 12–30 жаштагы адамдар» деп эсептейт [6, 48–50].

А.Д. Швейцер жана М.М. Маковский изилдөөлөрүндө сленгге эмоционалдык өң берилген сөздөр жана туруктуу сөз айкаштарын киргизип, сленгди фонетикалык, грамматикалык жана бөлөкчө лексикалык мыйзамдуулуктардан айырмалашкан, ал мыйзамдашкан адабий колдонууга ээ деп белгилешкен [7, 104 б; 13, 151 б).

Заманбап англис тилиндеги сленг жөнүндө сөз болгондо, биз лексикалык бирдиктердин англис тилинин адабий деңгээлине (Standard English) ылайык келбешин, заманбап адабий норма талаптарынын негизинде каралган [2, 263 б].

О.С. Ахманованын «Лингвистикалык терминдер сөздүгүндө» сленгди төмөнкүчө аныктайт: 1. Кесиптик сүйлөө тармагынын оозеки варианты; 2. Кесиптик же социалдык топтун оозеки сүйлөө элементтери, алар адабий тилге же топко түз байланышпаган адамдардын сүйлөшүүсүнө киргенде, өзгөчө эмоционалдык-экспрессивдүү өңдү алышат [1, 419 б].

Д.Э. Розенталь жана М.А. Теленкова өз эмгектеринде сленгди «айрым социалдык топтор, коомчулуктар колдонгон, тилдик өзүнчө бөлүнүүнү максат кылып жасалган тил» (арго, жаргон) деп аташат [10, 65 б].

В.Г. Вилюман сленгди экиге бөлөт: жалпы сленг (айрым топторго тиешеси жок) жана атайын сленг («тил коду» – жаргон), ал белгилүү кесиптик, курактык же кызыкчылык тобу менен бириккен адамдарга таандык [3, 137 б].

В.А. Хомяковдун аныктамасы боюнча: «Сленг – белгилүү бир мезгилге салыштырмалуу туруктуу, кеңири колдонулган, стилистикалык белгиленген (төмөндөтүлгөн) лексикалык катмар, экспрессивдүү оозеки сүйлөөнүн компоненти, адабий тилге кирген, өзүнүн келип чыгышына, адабий стандартка жакындыгына жана пейоративдүү экспрессияга ээ болгон өтө ар түрдүү көрүнүш» [13, 34 б].

«Энциклопедикалык сөздүктө» сленгди төмөнкүчө аныкташат:

Адабий тилге каршы кесиптик өзүнчө топтун сүйлөөсү;

Литературалык тил нормасына дал келбеген оозеки сүйлөө варианты [12, 420 б]. Бүгүнкү күндө интернетти эң активдүү колдонуучулар – жаш муун. Алар интернетти маалымат алуунун гана эмес, көңүл ачуунун жана баарлашуунун куралы катары колдонушат. Ошондуктан, жаштар маалыматты кыскартып, коддошот жана аны арго, жаргон же сленг тили аркылуу билдиришет. Айрыкча Instagram жана TikTok сыяктуу платформалар жаштар арасында активдүү колдонулуп, алардын сүйлөө маданиятынын, тилдик жүрүм-турумунун жана лексикалык курамынын калыптанышында маанилүү роль ойнойт. Бул мейкиндикте жаңы сөздөр, сленгдик туюнтмалар жана экспрессивдүү лексикалык бирдиктер тез пайда болуп, кыска убакыттын ичинде кеңири жайылат. Жаштар сленги тилдин динамикалуу катмары катары социалдык, маданий жана психологиялык факторлор менен тыгыз байланышта өнүгөт. Социалдык тармактарда колдонулган сленг лексикасы жаштардын өз ара баарлашуусун жеңилдетүү, эмоцияны кыска жана таасирдүү формада берүү, ошондой эле белгилүү бир топко таандык экенин көрсөтүү функцияларын аткарат. Мындай лексикалык бирдиктердин активдүү колдонулушу заманбап тилдик мейкиндикке олуттуу таасир тийгизип, айрым учурларда жалпы сүйлөшүү лексикасына да сиңип кетүүдө. Ушул өңүттөн алганда, социалдык тармактардагы жаштар сленгинин лексикалык-семантикалык өзгөчөлүктөрүн изилдөө актуалдуу илимий маселе болуп саналат. Сленгдик бирдиктердин пайда болуу себептерин, маанилик өзгөчөлүктөрүн, тематикалык топторун жана эмоционалдык-экспрессивдик компонентин аныктоо тилдин учурдагы абалын жана өнүгүү багыттарын тереңирээк түшүнүүгө мүмкүндүк берет. Ошого ылайык, изилдөөнүн материалы катары заманбап социалдык тармактарды колдонгон жаш колдонуучулар арасында кеңири популярдуу болгон сленгдик лексикалык бирдиктер тандалып алынды. Интернет жана социалдык тармактар жаштар сленгинин өнүгүшүнүн негизги кыймылдаткыч күчтөрү болуп саналат. Selfie (селфи), hashtag (хештег) же meme (мем) сыяктуу сөздөр кыска убакыттын ичинде популярдуулукка ээ болуп, кыргыз тилин кошкондо ар түрдүү тилдерге бат эле өздөштүрүлүп кирүүдө. Эки тилде тең чет тилден алынган сөздөрдү жергиликтүү контекстке ылайыкташтыруу тенденциясы байкалат, бул өзгөчө жаштар чөйрөсүндө ачык көрүнөт.

Сленг лексикалык бирдиктерди семантикалык мазмунуна жараша бир нече тематикалык топторго бөлүүгө болот.

Сезимдерди, эмоцияларды билдирген сленг сөздөр

Оң маанидеги эмоциялар: LOL (laughing out loud) – каткырып күлүү; OMG (oh my God) – таң калуу, суктануу; dead – өтө күлкүлүү же таасирдүү абалды билдирүүчү метафоралык мааниде; mood – белгилүү бир абал же сезимге толук шайкеш келүү, rofl – Rolling On the Floor Laughing - адатта абдан күлкүлүү нерсени сүрөттөө үчүн колдонулат, бирок кээде «кимдир бирөөгө тамашалоо, күлкүлөө» маанисинде да колдонулат: «кимдир бирөөгө рофлить кылуу»; lit – абдан жакшы, кызыктуу; fire – мыкты, сапаттуу.

-This video is litttt! Wow, so fire, you screaming?

-My friend is ROFLing, rolling on the floor for real!

-New track – top, boosts the vibe, respect!

Терс маанидеги эмоциялар: rage- бир нерсеге нааразы болуу; bully-кемсинтүү, кыжырдантуу, cringe – уяттуу, ыңгайсыздык; creepy – коркунучтуу, коркуу же жинди сезим жараткан нерсе.

-This post is lowbrow cringe, delete it!

-Comment is bombing, I'm raging, straight bullying!

-Creepy video, scary awkward vibes!

2. Топтук таандыктыкты билдирген сленг

Мындай сленг жаштардын белгилүү бир социалдык топко таандык экенин көрсөтүүчү функцияны аткарат. Мисалы: bestie – жакын дос; fam – жакын адамдар, достор; bro – достук кайрылуу; squad – достордун тобу. crush – сулуу, жакшынакай, kin -жакын, үлгү катары кабыл алынган, суктанууга татыктуу адам. Бул сөздөр өз ара жакындыкты, бейформал мамилени жана социалдык биримдикти билдирет.

Ар кайсы муундардын өкүлдөрүн атаган сленг сөздөр. Ар кайсы муундардын өкүлдөрүн белгилөө үчүн колдонулган сленгдик сөздөр социалдык өзгөчөлүктөрдү, баалоону жана ирониялык мамилени чагылдырган лексикалык бирдиктер болуп эсептелет. Бумер— улуу муундун өкүлү, учурда болжол менен 55–70 жаш курагындагы адамдар. Көбүнчө ирониялык мааниде колдонулат. Мисалы: «Окей, бумер» маанисинде. Зумер – Z муунунун өкүлү, 1990-жылдардын аягында жана 2000-жылдардын башында төрөлгөн адамдар, old - жашоого карата эскирген көз караштагы, өткөндү сагынып, ностальгияга берилген адам.

Мындан башка да, Хейтер (англ. Hater – жек көрүүчү) – сизди же сиз жасаган ишти жек көргөн/жактырбаган адам. Социалдык тармактарда көбүнчө сизге көз артып, ошондуктан жек көрүүсүн билдирген адам катары каралат. Фейк (англ. Fake – жасалма) – адам, баракча, сүрөт, жаңылык, видео ж.б. жөнүндө сөз болуп жатат. Бан (ban-өчүрүү, бөгөттөө) – адамды банга (кара тизмеге) кошуу, ал адам биринчинин баракчасына жаза да, көрө да албашы үчүн/достор тизмесинен өчүрүү жана андан кийин бөгөттөө, башкача айтканда, баракчага/форумга толук кирүү мүмкүнчүлүгүн чектөө, стрим (streaming – түз эфирдеги көрсөтүү) – көрүүчүлөр менен чат аркылуу баарлашуу менен бирге,

видеону реалдуу убакыт режиминде тартуу. Башында стримдер негизинен оюн тематикасына багытталган болсо, өзүнчө обочолонуу мезгили бул форматка өзгөртүүлөрдү киргизип, бүгүнкү күндө блогерлер ар кандай темаларда түз эфирге чыгышат; мьют (англисче mute – үнсүз кылуу) – электрондук түзмөктө үнсүз режимге коюу, микрофондун үнүн өчүрүү; донат (англисче donate – кайрымдуулук кылуу) – жаккан контент жаратуучуга (блогерге, жазуучуга, музыкантка ж.б.) ыктыярдуу акчалай колдоо көрсөтүү. Ошондой эле онлайн оюндарда кандайдыр бир кошумча мүмкүнчүлүктөрдү алуу үчүн төлөм жасоону да билдирет; донат кылуу – кайрымдуулук же кошумча төлөм жасоо иш-аракети ж.б. сыяктуу сленг сөздөр колдонулат.

TikTok платформасында сленг көбүнчө тренддер жана челленждер аркылуу жайылат. Мисалы: POV (point of view) - белгилүү бир кырдаалды көрүүчүнүн көз карашынан көрсөтүү; viral - кыска убакытта популярдуу болуп кеткен контент; main character – өзүн окуянын борбордук каарманы катары сезүү; NPC - автоматтык, жасалма жүрүм-турумду сыпаттоо үчүн колдонулат. Бул бирдиктер видеонун мазмунун түшүнүүнү жеңилдетип, көрүүчүлөр арасында бирдиктүү тилдик код түзөт. Социалдык тармактарда тилди үнөмдөө максатында кыскартылган жана англис тилинен алынган сөздөр активдүү колдонулат. Мисалы: idk - I don't know; tbh - to be honest; fyp - for you page (TikTok'тун негизги барагы); DM - direct message. Бул көрүнүш англис тилинин глобалдык таасирин жана санариптик коммуникациянын өзгөчөлүгүн чагылдырат. Көптөгөн сөздөр же бүтүндөй туюнтмалар интернет тилине кыскартуулар, башкача айтканда аббревиатуралар түрүндө кирүүдө (мисалы, FYP (for you page), PFP (profile picture), OOFM (one of my followers)).

Мындай тенденция TikTok жана интернет пайда боло электе эле байкалган, бирок акыркы жылдары ал жаштар тарабынан күнүмдүк сүйлөөдө, анын ичинде оффлайн баарлашууда да кеңири колдонулуп келе жатат. Белгилердин минималдуу саны (жазма формада) же үндөрдүн кыскалыгы (оозеки сүйлөөдө) билдирүүнү жөнөкөйлөтүп гана тим болбостон, аны мүмкүн болушунча «маалыматтуу» жана прагматикалык багытталган кылат. Мисалы, FYP акроними колдонуучуга өзүнүн контентин өнүктүрүүгө тематикалык жактан шайкеш келген видеороликтердин тизмесин сунуштайт.

TikTok - бул кытайлык ByteDance компаниясы тарабынан 2016-жылдын сентябрь айында ишке киргизилген, видеофайлдарды жаратуу жана жайылтуу, ошондой эле онлайн-трансляцияларды жүргүзүү үчүн арналган кытай социалдык медиа тиркемеси. Бул социалдык тармакта кеңири колдонулган сленг сөздөрдүн айрымдары төмөнкүлөр:

Piece of cake (түз маанисинде «бир кесим торт» дегенди билдирет жана адамдын кырдаалга болгон мамилесин - «бул маселени чечүү кыйын эмес» деген маанини туюнтат);

Yep! (Негизинен эң жакын адамдар менен баарлашууда колдонулат);

Chilling же Chill (түз маанисинде «эс алуу», же болбосо кандайдыр бир ишти стрессиз, жайбаракат аткаруу дегенди билдирет).

Бул социалдык тармак салыштырмалуу өнүккөн сленгдик сөз байлыгына ээ, бирок өзгөчө кыргыз лексикасынын жаңы неологизмдер менен колдонулушу жана айкалышы жагынан тереңирээк изилдөөнү талап кылат.

TikTok социалдык тармагында кеңири таралган англис тилдүү сленгдик бирдиктердин бир катар мисалдарын карап чыгып, алардын лингвимаданий өзгөчөлүктөрүн талдоого, ошондой эле заманбап жаштардын интернет-маданиятына мүнөздүү айрым тенденцияларды, тренддерди жана өзгөчөлүктөрдү аныктоого аракет кылалы. Instagram жана TikTok социалдык тармактары заманбап жаштардын коммуникациясында өзгөчө орунду ээлейт. Бул платформалар визуалдык жана кыска форматтагы контентке негизделгени менен, тилдик каражаттар аркылуу ой-пикирди, эмоцияны жана баалоону жеткирүү маанилүү бойдон калууда. Айрыкча комментарийлерде, видеолордун аталыштарында, хэштегдерде жана түз эфир учурунда колдонулган сленгдик бирдиктер жаштардын сүйлөө тилинин өзгөчө катмарын түзөт. Instagram тармагында сленг көбүнчө сүрөттөргө жана видеолорго берилген кыска комментарийлерде, стористерде жана жеке билдирүүлөрдө колдонулат. Instagram жана TikTok социалдык тармактары жаштар сленгинин калыптанышына, өнүгүшүнө жана популяризацияланышына түздөн-түз таасир эткен негизги медиа аянтчалар болуп саналат. Бул платформаларда пайда болгон сленгдик бирдиктер заманбап тилдик процесстердин ылдамдыгын, тилдин адаптациялык мүмкүнчүлүктөрүн жана жаштардын тилдик чыгармачылыгын ачык чагылдырат. Тилде жөнөкөйлөтүүгө умтулуу тенденциясын белгилөөгө болот. Бул көрүнүш TikTok платформасында (ошондой эле башка социалдык тармактарда) маалымат алмашууну ылдамдатуу зарылдыгы жана маалыматты маанинин өзөгүн гана камтыган кыска формада берүү менен шартталган.

Көптөгөн сөздөр же бүтүндөй туюнтмалар интернет тилине кыскартуулар, башкача айтканда аббревиатуралар түрүндө кирүүдө (мисалы, FYP (for you page), PFP (profile picture), OOFM (one of my followers)). Мындай тенденция TikTok жана интернет пайда боло электе эле байкалган, бирок акыркы жылдары ал жаштар тарабынан күнүмдүк сүйлөөдө, анын ичинде оффлайн баарлашууда да кеңири колдонулуп келе жатат. Белгилердин минималдуу саны (жазма формада) же үндөрдүн кыскалыгы (оозеки сүйлөөдө) билдирүүнү жөнөкөйлөтүп гана тим болбостон, аны мүмкүн болушунча «маалыматтуу» жана прагматикалык багытталган кылат. Мисалы, FYP акроними колдонуучуга өзүнүн контентин өнүктүрүүгө тематикалык жактан шайкеш келген видеороликтердин тизмесин сунуштайт.

TikTok’то кеңири колдонулган сленгдик бирдиктер ошондой эле адамдар арасындагы ар кандай мамилелерге да тиешелүү (mutuals, 4Lifers), жаштардагы түрткү бербеген, терс кабыл алынган сапаттарды (simp, Karen, granola girl, stan) сүрөттөйт. Мындан тышкары, бул сленгдер сырткы келбетке болгон кызыгууну да чагылдырат (hot girl summer -көрүнүшү жакшы; glow up – адатта өспүрүм курагында байкалуучу, адамдын сырткы келбетиндеги олуттуу оң өзгөрүү; broke my scale – видеонун авторунун сырткы корунушу жагымдуулугун билдирген соз айкашы. YT’ – адамдын расасына же терисинин өңүнө карата колдонулган, «ак

түстүү» деген маанини билдирген сленгдик кыскартма; Karen – орто жаштагы ак түстүү аялды мүнөздөгөн сленг сөз (Axis).

Instagram – бул сүрөттөрдү бөлүшүүгө негизделген социалдык тармак болуп, колдонуучуларга сүрөткө тартууга, аларга ар кандай фильтрлерди колдонууга жана өзүнүн сервис аркылуу, ошондой эле башка социалдык тармактарда жайылтууга мүмкүнчүлүк берет. Бул платформада кеңири колдонулган сленгдик бирдиктердин арасында OMG («Oh my God!» – диалогдогу эмоциялык абалды билдирет), Meh! (Адамдын кырдаалга болгон мамилесин туюнтат жана бир нерсенин жагымсыз же жийиркеничтүү экенин билдирет) сыяктуу кыскартуулар жана междометиялар, ошондой эле башка көптөгөн бирдиктер бар.

Сөздөрдүн көпчүлүгүнүн салыштырмалуу кыска формасы жарыяланган материалга ылдам жана так жооп кайтаруу зарылдыгы менен түшүндүрүлөт. Аталган лексикалык катмар англис тилдүү чөйрөнүн олуттуу таасири астында калыптанып, сан жагынан тынымсыз өсүп, жаңы муундун активдүү кызыгуусун жаратып, өспүрүмдөрдүн оозеки, күнүмдүк сүйлөө тилине терең сиңип жаткандыгын эске алуу менен, бул тилдик бирдиктерди жана жаңыдан пайда болгон сөздөрдү алардын тилдеги колдонулушун жана иштешин түшүнүү максатында изилдөө зарыл деп эсептейбиз.

Медиада колдонулган тилдик каражаттар өспүрүмдөрдүн социалдык абалын, көз караштарын жана дүйнө таанымын чагылдыра алат. Интернеттеги блогдор алардын өзүн-өзү көрсөтүүсү жана баарлашуусу үчүн жасалма виртуалдык мейкиндикти түзөт. Демек, каралып жаткан тема келечекте терең жана ар тараптуу изилдөөлөрдү жүргүзүү үчүн зор мүмкүнчүлүктөргө ээ. Социалдык тармактарда колдонулган жаштар сленги негизинен баалоочу, эмоциялык жана идентификациялык функцияларды аткарат.

Instagram жана TikTok социалдык тармактарындагы жаштар сленги лексикалык жана семантикалык жактан көп кырдуу болуп, эмоцияны, баалоону жана социалдык таандыктыкты билдирүүдө негизги ролду ойнойт. Бул сленгдик бирдиктер тилдин динамикалуу өнүгүүсүн жана жаштардын тилдик чыгармачылыгын айкын көрсөтөт.

Instagram жана TikTok тогу Жаштар колдонгон сленг мисалдары:

Сленг	Маани	Instagram	TikTok
cringe	Уяттуу, жагымсыз нерсени көрсөтөт	This reel is so cringe	That TikTok is cringe af
lit	Абдан жакшы, кызыктуу, энергиялуу	Your story is lit!	This dance challenge is lit!
fire	Таасирдүү, мыкты	That outfit is fire	That transition was fire
mood	Өз абалын же сезимин билдирет	This photo is such a mood	Me watching this trend = mood
bestie	Жакын дос	Miss you, bestie	Bestie duet incoming!

Сленг	Маани	Instagram	TikTok
slay	Ийгиликтүү, стилдүү көрүнүш	You slayed this look	She slayed this makeup tutorial
DM	Жеке билдирүү	Check your DM	Slide into my DM
lowkey / highkey	Жашыруун / ачык сезим	I lowkey love this filter	Highkey obsessed with this sound
aesthetic	Визуалдык кооздук, стиль	Your feed is so aesthetic	This room is aesthetic goals
goals	Үлгү болчу нерсе	Couple goals	Friendship goals

Бул таблицада Instagram жана TikTok’тогу сленг бирдиктердин маанисин көрсөтүлүп, мисалдары аркылуу контекстти түшүндүрөт, эки платформадагы колдонуу айырмачылыктарын салыштырылды. Социалдык тармактардагы жаштар сленгинин лексикалык-семантикалык өзгөчөлүктөрү кызыктуу лингвистикалык феномен болуп эсептелет, ал жаштардын маданиятын, эмоционалдык абалын жана интернет-коммуникациясын чагылдырат. Бул сленг тез өзгөрүп турат, англис тилинен заимдерди көп колдонот жана сөз сактоо принципине негизделген. Кыргызстандагы мисалдарда да ушундай тенденциялар байкалат. Албетте, бөлүп көрсөтүлгөн топтор жаштар сленгинин көрүнүштөрүнүн бардык көп түрдүүлүгүн толук камтыбайт: бул жерде азыркы этапта эң кеңири колдонулган бирдиктердин гана мүнөздөмөсү берилди. Жаштар тилинин лексика-семантикалык анализи жаштар сленги эркиндиги, өзгөчөлүгү, эмоционалдуулугу, образдуулугу, көп учурда оройлугу жана агрессивдүүлүгү, ошондой эле тилдик каражаттарды үнөмдүү колдонушу менен айырмаланарын көрсөтөт. Сленгизмдер жаштар тарабынан реалдуу турмушта аларды курчап турган ар кандай предметтерди, көрүнүштөрдү, адамдарды, аракеттерди жана кырдаалдарды атоо жана мүнөздөө үчүн колдонулат.

Колдонулган адабияттар

1. Ахманова, О. С. Словарь лингвистических терминов. – Москва: Советская энциклопедия, 1966. – 608 с.
2. Арнольд, И. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования): учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности «Иностранный язык». – 3-е изд. – Москва: Просвещение, 2010. – 300 с.
3. Вилюман, В. Г. Функции и значения слов в сфере сленга // Первая республиканская межвузовская лингвистическая конференция. – Фрунзе: Мектеп, 1966. – С. 57–58.
4. Гамов, А. История происхождения термина «сленг» // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии. – 2016. – № 10 (65). – С. 62–67.
5. Джаангер кызы, И. Англис жана кыргыз тилдериндеги эмоцияны билдирген этиштерди салыштырып изилдөө / И. Джаангер кызы, Н. А. Эргешбаева //

- Жарчысы И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин. – 2025. – № 1/1. – Б. 625–633. – DOI: 10.33514/1694-7851-2025-1/1-625-633.
6. Колтунова, М. В. Что несёт с собой жаргон // Русская речь. – 2003. – № 1. – С. 48–50.
 7. Маковский, М. М. Современный английский сленг: онтология, структура, этимология. – 2-е изд. – Москва: ЛКИ, 2007. – 168 с.
 8. Помигуева, Е. А. Современный молодежный язык: лексико-семантический анализ // Культура и цивилизация. – 2022. – Т. 12. – № 5А. – С. 827–833.
 9. Розен, Е. В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке. – Москва: Менеджер, 2000. – 192 с.
 10. Розенталь, Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов: пособие для учителя / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – 3-е изд., испр. и доп. – Москва: Просвещение, 1985. – 357 с.
 11. Романова, М. С. Специфика функционирования англицизмов в немецком молодежном языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – Москва, 2001. – 180 с.
 12. Советский энциклопедический словарь. – Москва: Советская энциклопедия, 1980. – 1600 с.
 13. Хомяков, В. А. О термине «сленг» (из истории вопроса) // Вопросы теории английского и немецкого языков: ученые записки Ленинградского государственного педагогического института им. А. И. Герцена. – 1969. – Т. 352. – С. 77–91.
 14. Швейцер, А. Д. Очерк современного английского языка в США. – Москва: Высшая школа, 1963. – 216 с.
 15. Абдраева А.Т. Кыргыз тилиндеги тыюу түрмөктөрүн жаратуучу лексика-грамматикалык каражаттар // Илим. Билим. Техника. 2021, №3 (72). – С. 88-94. DOI: [10.54834/16945220_2021_3_88](https://doi.org/10.54834/16945220_2021_3_88)

Рецензент: педагогика илимдеринин доктору, профессор Сартбекова Н.К.